

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет гуманітарно-педагогічний

Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

Стт Людмила СТАНІСЛАВОВА

30 серпня 2024 р.

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна Соціальна гігієна та організація здоров'язбереження

Освітньо-професійна програма Соціальна робота. Соціальна педагогіка та коучинг

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Овод Юлія Василівна
Профайл викладача	http://psy.khnu.km.ua/ovod-yulia-vasylivna/
E-mail викладача(ів)	ovodYU@khmnu.edu.ua
Контактний телефон	+380963670015
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=5122
Консультації	Очні: вівторок, 4-а пара, аудиторія 3-405; он-лайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, в т.ч. ІРС			зalic	іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
О	Д	2	4	4,0	120	64	32		32		56				+
О	З	2	4	4,0	120	12	6		6		108				+

Анотація навчальної дисципліни

Проблема збереження й зміцнення здоров'я населення за всіх часів була однією із ключових у суспільстві. Здоров'я нації – це показник цивілізованості держави, що відображає рівень її соціально-економічного розвитку, головний критерій доцільності та ефективності всіх сфер діяльності людини. Наразі в Україні тенденція погіршення здоров'я населення набула загрозливого рівня. Це зумовлено збідненням значної частини населення, погіршенням екологічної ситуації, розповсюдженням здоров'яруйнівних стереотипів поведінки, зниженням доступності до якісних медичних послуг, здоров'явитратністю сучасної системи освіти. Дисципліна викладається для студентів денної та заочної форм навчання за спеціальністю 231 «Соціальна робота». При викладанні дисципліни використовуються традиційні та сучасні технології, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні заняття (з використанням семінарів; педагогічних ситуацій: ситуації з готовими варіантами розв'язання, ситуації з навмисними комунікативними помилками або помилками, які насправді мали місце в діях учителя, ситуації, що виникають природно в процесі спілкування, набуваючи виховного спрямування, ситуації, в яких необхідно змодельовати поведінку педагогів залежно від того чи іншого стилю педагогічного спілкування; ділових (рольових) ігор); самостійна робота (презентації, педагогічний кросворд).

Пререквізити: соціальна та демографічна статистика, соціальна антропологія, людина в сучасному соціумі.

Кореквізити: соціалізація особистості, соціально-педагогічна робота з сім'ями, дітьми та молоддю.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни «Соціальна гігієна та організація здоров'язбереження» є формування особистості фахівця, здатного вирішувати професійні завдання по підтримці,

збереженню здоров'я, розробляти, здійснювати превентивні заходи спрямовані на здоров'язбереження населення та просвітницьку діяльність.

Завдання дисципліни. Формування загальних та спеціальних компетентностей щодо вміння вчитися та оволодівати сучасними знаннями; висвітлити нормативно-організаційні засади соціальної роботи в сфері здоров'язбереження; застосування знань у практичних ситуаціях; розкрити особливості соціальної роботи з різними категоріями населення щодо організації здоров'язбереження; уміння бути критичним і самокритичним; вміння здійснювати просвітництво та виховання особистості у сфері, що стосується питань гігієни та здоров'язбереження.

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: досконало **володіти** специфічною термінологією та основними поняттями; **показувати** навички самостійної роботи, **демонструвати** критичне та самокритичне мислення; **організовувати** та **керувати** педагогічною взаємодією; **знати** та **розуміти** сутність, принципи, методи, форми та організацію процесу навчання і виховання людини; **застосовувати** методи та принципи ефективного впливу; **застосовувати** набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно **інтерпретувати** отримані результати; **характеризувати** педагогічну діяльність та педагогічні погляди видатних діячів минулого.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
1	Соціальна гігієна та здоров'я людини.	Соціальна гігієна як наука	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до ТК2.	4	[1; 4; 5 с. 21-31;10;11]
2	Медичне страхування населення.	Історичні аспекти розвитку медичного страхування в Україні	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання.	6	[1 с. 21-38 ; 2; 3; 10;11]
3	Соціальна гігієна та здоров'я населення	Індивідуальне здоров'я людини.	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання, підготовка до ТК4.	10	[1; 4 с. 122-127; 5; 8; 10; 11]
4	Поняття про психіку. Здоров'я, структура психіки	Наукові підходи щодо визначення поняття «здоров'я людини»	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання.	10	[1; 5 с. 122-149; 10; 11]
5	Людина та її здоров'я з позицій системного підходу.	Характер. Темперамент. Акцентуації.	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання, підготовка до ТК6.	5	[1; 5; 6;10;11].
6	Види та форми насильницької поведінки	Сучасні підходи до психічного оздоровлення	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання.	10	[1; 2; 4 с.162-169; 5;10;11]
7	Функції органів травлення. Принципи здорового харчування	Інформаційна матриця психіки.	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання, підготовка до ТК8.	5	[1 с. 69-83; 2; 5; 10;11]
8	Медико-соціальні проблеми наркотизму.	Здоров'я та його механізми з позиції системного підходу	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка презентації за темами 1-8.	5	[1; 2; 4; 5 с. 202-218; 10;11]

1	2	3	4	5	6
9	Статеві культура та статево виховання особистості	Поняття насильницької поведінки. Її ознаки та класифікація.	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашнього завдання, підготовка до ТК10.	5	[1 с. 133-150; 4; 5; 9; 10;11]
Разом за семестр		32	32	56	

Примітка: * Лекції проводяться щотижня – дві години, практичні заняття проводяться щотижня – дві години
ТК – тестовий контроль.

Політика дисципліни.

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, практичні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відвітати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набуті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ (<http://khnu.km.ua/root/files/01/06/03/006.pdf>). Виконуючи самостійну роботу з дисципліни, студент має дотримуватися політики доброчесності. У разі наявності плагіату він отримує незадовільну оцінку і має виконати завдання за новою темою.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості і встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт. Для практичних занять встановлюється обов'язковий мінімум оцінок, які має отримати студент впродовж семестру, щоб виконати програму дисципліни. Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється усним опитуванням і тестуванням. Виконання самостійної роботи завершується підготовкою презентації і педагогічного кросворду у терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота		Самостійна робота студента				Семестровий контроль (іспит)							
Обговорення теоретичного матеріалу (УО)	Тестовий контроль (ТК)	Презентація	Педагогічний кросворд	Підсумковий контрольний захід									
T1-8	T9-17	2	4	6	8	10	12	14	16	T1-8	T9-17		
0,2		0,2				0,1	0,1						0,4

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Тестовий контроль	Контрольна робота	Іспит
0,3	0,2	0,5

Умовні позначення: Т – тема дисципліни.

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з п'яти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 5.

Тестування проводиться на кожному занятті і на нього відводиться 10 хвилин (для закритої форми тестів – по дві хвилини на кожне завдання). На наступному занятті оголошуються результати тестування.

Якщо студент отримав негативну оцінку, то він має перездати її в установленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю. У випадку, коли студент не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час відпрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється

оцінка «задовільно».

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення усіх оцінок до електронного журналу.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС:

Оцінка ЄКТС	Бали	Вітчизняна оцінка	
A	4,75 – 5,00	5	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь і навичок.
B	4,25 – 4,74	4	Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками.
C	3,75 – 4,24	4	Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
D	3,25 – 3,74	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією.
E	3,00 – 3,24	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання.
FX	2,00 – 2,99	2	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни.
F	0,00 – 1,99	2	Незадовільно – необхідна серйозна робота і повторне вивчення дисципліни.

Контрольні питання з дисципліни:

1. Медико-соціальні проблеми демографічних процесів
2. Сімейна медицина та її значення в системі медичної допомоги населенню.
3. Зміст і організація роботи сімейного лікаря / лікаря загальної практики
4. Соціальна гігієна як наука.
5. Чинники, які впливають на здоров'я та чисельність населення.
6. Демографічний ситуація в Україні. Аналіз ситуації.
7. Технології здоров'язбереження.
8. Передумови виникнення та розвитку соціальної гігієни в окрему галузь знань.
9. Мета та основні завдання соціальної гігієни та основ здоров'язбереження як галузі знань.
10. Методи діагностики стану здоров'я людини.
11. Показники фізичного, психічного, духовного та соціального здоров'я.
12. Поняття гіподинамії, її причини та наслідки.
13. Мета та завдання страхової медицини та медичного страхування.
14. Форми медичного страхування.
15. Права та обов'язки страховиків і страхувальників.
16. Страхова медицина у розвинених країнах Європи.
17. Сімейна медицина та її значення в системі медичної допомоги населенню.
18. Аналіз медичної реформи в Україні.
19. Людина як продукт біосоціальної еволюції.
20. Індивідуальне здоров'я людини.
21. Адаптація і здоров'я. Адаптаційний потенціал людини.
22. Поняття про біоритми та їх механізм. Часова організація людини.
23. Індивідуальні біоритми, їх види. Хронодіагностика.
24. Здоров'я — індивідуальна та соціальна цінність. Потреба у здоров'ї.
25. Залежність стану здоров'я від дії шкідливих ендогенних чинників.
26. Психіка, психічне здоров'я особистості.
27. Характер. Темперамент. Акцентуації.
28. Основні методи психорелаксації та саморегуляції.
29. Основи раціональної психотерапії.
30. Проблема соціального здоров'я.
31. Аутогенне тренування.
32. Вчення про стрес, загальний адаптаційний синдром.
33. Сучасні підходи до психічного оздоровлення.
34. Профілактика і терапія стресу.
35. Емоції та стреси — фактори ризику розвитку захворювань.
36. Людина як система. Пірамідальний тип системи «людина».
37. Інформаційна матриця психіки.
38. Особливості біосистеми організму людини.
39. Поняття саногенезу організму.
40. Поняття насильницької поведінки. Її ознаки та класифікація.
41. Агресивність та її природа.
42. Аналіз закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».
43. Насильство у сімейних відносинах. Насильство проти жінок та дітей.
44. Попередження та подолання насильства

45. Профілактика булінгу в школі.
46. Конвенція ООН «Про права дитини».
47. Закони правильного харчування.
48. Енергетика харчування.
49. Поживні речовини. Вітаміни. Антиоксиданти.
50. Оздоровче голодування.
51. Причини та наслідки наркоманії.
52. Алкоголізм. Його стадії.
53. Паління та його вплив на внутрішньоутробний розвиток дитини.
54. Заходи боротьби із залежністю від психоактивних речовин.
55. Статеве виховання та статева соціалізація.
56. Моделі статевого виховання.
57. Принципи статевого виховання.
58. Гендерна роль та гендерні стереотипи.
59. Фемінізм: сутність, етапи, напрямки.
60. Гендер і гендерна політика.

Рекомендована література:

Основна:

1. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. – Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. – 488 с.
2. Мелега Ксенія Петрівна. Сучасні технології здоров'язбереження : навч. посіб. / К. П. Мелега ; рец. : Ю. Д. Бойчук, Т. М. Ганич. – Ужгород : Говерла, 2018. – 200 с. : іл., табл.
3. Основи здорового способу життя. Практичні заняття: навч. посіб. для самостійної роботи студентів/уклад.: І.Ю.Карпюк, Т.К.Обезюк.-К.:КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022.- 419с.
4. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. – Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. – 488 с.
5. Модульне середовище для навчання MOODLE. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua>
6. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/page_lib.php.

Додаткова:

1. Наукові школи Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. Київ. 2021. 180 с.
2. Грузева Т. С. Витоки формування Київської соціально-гігієнічної наукової школи: від основ лікаремства, медичної поліції і санітарної статистики до соціальної медицини та громадського здоров'я. Клінічна та профілактична медицина. 2021. № 3. С. 4-12.
3. Грузева Т. С. Розвиток Київської соціальногігієнічної наукової школи у ХХ столітті (1920-1990 рр.). Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. 2021. № 3. С. 64-70